

O D L U K E

A/ Odluke domaćih sudova i drugih organa

VIŠI PRIVREDNI SUD NR HRVATSKE

Drugostepena presuda od 21.IX 1962.

Vijeće: dr Ernest Vajić, Gabro Badovinac, dr Branko Jakaša

Prijevoz kamionom - Primalac primitkom robe stupa u direktni odnos s vozarom, pa je dužan platiti vozarinu - Dužnost plaćanja vozarine isključuje pravo primaocu da prigovori da je vozarina na njegovu štetu pretjerano visoko ugovorena - U slučaju pretjerano visoko ugovorene vozarine, primalac je dužan platiti samo iznos koji odgovara uobičajenoj vozarini - Uobičajena vozarina je ona koja bi za odnosnu relaciju odgovarala željezničkim tarifama, dodavajući i uštedjene troškove postignute prevozom kamionom, a i prema prilikama još jedan iznos koji nije pretjerano visok

Tužitelj, transportno poduzeće, tuži primaoca za isplatu vozarine. U tužbi navodi da je tuženik samo djelomično podmirio vozarinu koju je tužitelj ugovorio s pošiljaocem.

Tuženik je u vezi s tužiteljevom tvrdnjom da je vozarinu zaračunao u skladu sa sporazumom, tj. ugovorom zaključenim s pošiljaocem, naveo da ga tužiteljev sporazum s pošiljaocem - prodavaocem robe - ne obavezuje, odnosno da ga se "ne tiče, pa ako je među njima bila ugovorena cijena prevoza od din 15.- po kg, onda neka tužitelj tuži njega".

Prvostepeni sud nije uvažio tuženikove prigovore, te je svoju presudu obrazložio time da je preuzimanjem pošiljke tuženik stupio u pravni odnos s tužiteljem, pa je stoga dužan da mu plati vozarinu u fakturiranom iznosu, a pitanje "visine tarife" može, odnosno treba, tuženik raspraviti s pošiljaocem koji je naručio prijevoz za tuženika.

Tuženik je uložio žalbu. Drugostepeni sud je žalbu usvojio, sa slijedećim bitnim obrazloženjem:

Pravno stajalište pobijane presude da se tuženik nalazi u pravnom odnosu s tužiteljem pravilno je. Prema pravnim pravilima imovinskog prava osoba na čiju je adresu izvršen prijevoz robe prijemom robe stupa u direktni pravni odnos s vozarom i preuzima obavezu na plaćanje vozarine, osim u slučajevima kad je vozar prema zaključenom ugovoru o prijevozu - ili prijevoznim dokumentima predatim primaocu robe - prijevoz izvršio za račun pošiljaoca. Prema tome prevno je pogrešno stajalište tuženika da tužitelj ne bi imao prava tražiti od njega plaćanje vozarine.

U konkretnom sporu pojavljuje se međutim s obzirom na tuženikove prigovore daljnje pitanje, naime, da li je tuženik dužan platiti cjelokupnu fakturiranu vozarinu. Iz tuženikova prigovora u prvostepenom postupku kao i u žalbi slijedi naime sadržajno da tuženik smatra da mu je tužitelj zaračunao za prijevoz iznos koji nije "normalan", odnosno po tarifi koja nije "normalna", i da je takvo zaračunavanje vozarine "pogrešno". Tuženik je od fakturiranog iznosa tj. din 228.000.- odbio din 92.720.- smatrajući da je višak neopravdano zaračunat, jer bi "normalna" vozarina iznosila svega din 135.280.-

Po nalaženju žalbenog suda primalac robe po izvršenom prijevozu ne može doduše u načelu prigovarati zaračunavanju vozarine koju je vozar ugovorio s pošiljaocem, jer je primalac robe vezan s tim sporazumom. Međutim, ovakav sporazum pored ostalog ne isključuje pravo primaocu da prigovori da je vozarina na njegovu štetu ugovorena u suprotnosti s principom poštenja i savjesnosti /OU 3/, odnosno da je njen iznos tako visok da se ne može dovesti u sklad s dobrim običajima. U koliko bi bilo tačno, kako to tvrdi tuženik, da bi "normalna" vozarina za konkretni prijevoz iznosila svega din 135.280.-, onda bi se vozarina koju je fakturirao tužilac ukazivala znatno previsokom i stoga u protivnosti s dobrim običajima, te bi se moralo uzeti da stranke koje su ugovorile ovu vozarinu, a posebno tužitelj, nisu bili "bona fide".

S obzirom na izloženo, prvostepeni sud je trebao da razjasni koja bi se vozarina u konkretnom slučaju ukazivala "normalnom", odnosno u skladu sa izloženim principom, pa se stoga ne može, budući da ovo pitanje nije raščišćeno, za sada prihvatiti stajalište pobijane presude da bi tuženik bio dužan platiti čitavu fakturiranu vozarinu, a zatim eventualno tražiti od pošiljaoca robe da mu plati razliku preko primjereno ugovorene vozarine.

Izloženo stajalište pobijane presude ne bi se moglo prihvatiti naročito iz razloga što bi ono primaoca robe stavljal u neopravdano težak položaj, jer bi morao najprije trošiti svoja sredstva, pa da se tek kasnije, eventualno tek nakon provedenog sudskog postupka, uzmogne regresirati od pošiljaoca robe. Ovakvo stajalište pogodovalo bi u velikoj mjeri nesavjesnom poslovanju pošiljaoca robe, a naročito vozara, tj. da oni za račun trećega /primaoca/ zaključuju ugovor koji ga oštećuje.

S obzirom na izloženo stajalište potrebno je da se u ponovnom postupku raščisti pitanje koja se vozarina s obzirom na sve okolnosti konkretnog slučaja imade smatrati uzuelnom, odnosno "normalnom". Ukoliko bi vozarina koju traži tužitelj u znatnijoj mjeri bila viša od uzuelne, tada bi se ona morala smatrati suprotnom dobrim običajima, te bi tuženik bio dužan platiti samo uzuelnu vozarinu, eventualno uz neko manje povišenje. Notorno je da je običaj da se kod kamionskog prijevoza robe primjenjuju željezničke

tarife. Prema tome će u konkretnom slučaju biti potrebno utvrditi koliko bi iznosila vozarina po željezničkim tarifama, uzimajući u obzir i potrebne pretovare na odnosnoj relaciji, za slučaj da je prijevoz bio izvršen željeznicom, kao i druge troškove koji bi nastali da je prijevoz vršen željeznicom, a koji su uštedjeni kod kamionskog prijevoza /tako naročito prijevoz od skladišta prodavaočeva do željezničke stanice, i prijevoz sa uputne željezničke stanice do primaoca robe/. Tužitelj bi prema izloženom stajalištu mogao zaračunati tuženiku samo iznos do kojega se dolazi na osnovi gornjeg obračuna, a eventualno prema prilikama još i neki iznos koji ne bi bio pretjerano visok.

E.V.

VIŠI PRIVREDNI SUD NR HRVATSKE

Drugostepena presuda od 22.X 1962.

Vijeće: dr Ernest Vajić, dr Vladimir Borić, dr Branko Jakaša

Prijevoz željeznicom - Povlaštena tarifa za robu uvezenu iz inozemstva, a koja je u zemlji reekspedirana, primjenjuje se kada je primalac na temelju međunarodnog tovarnog lista ujedno i pošiljalac po domaćem tovarnom listu - Navodi pošiljaočevi navedeni u tovarnom listu u rubrici "neobavezni za željeznicu" ne obavezuju željeznicu - U tovarnom listu može biti kao pošiljalac navedena samo jedna osoba - Nije dopušteno unositi ni dodatke koji bi upućivali na bilo kakav pravni ili stvarni odnos između osobe označene kao pošiljaoca ili neke druge osobe - Špediter je pošiljalac i kada u tovarnom listu navede da radi u ime i za račun druge osobe

Medju strankama je nesporno da je međunarodnim tovarnim listom iz inozemstva stigla u stanicu Zagreb - Zapadni kolodvor na poduzeće "Autohrvatska" Zagreb kao primaoca jedna vagonaska pošiljka šasija za automobile. Nesporno je nadalje da je tužitelj špediter bez pretovara reekspedirao ovu pošiljku po tovarnom listu broj 1666/1655, označujući kao pošiljaoca sebe samoga, a kao primaoca poduzeće "Autokaroserija", Split. Na poledjini tovarnog lista u rubrici "primjedbe pošiljaoca za primaoca - n e o b a v e z n e za željeznicu" tužitelj je naveo "po nalogu i za račun Autohrvatska Zagreb". Iz tovarnog lista proizlazi da pošiljalac nije platio vozarinu, već je vozarinu platio primalac, tj. poduzeće "Autokaroserija", Split.

Tužitelj je tražio tužbom plaćanje iznosa od din 16.075.- /sniženo na din 15.025.-/ tj. razliku između obične /lomljene/ i povlaštene vozarine. Tužitelj je naveo da je tuženik dužan da mu prizna nižu - povlaštenu - vozarinu, odnosno da mu vreti neosnovano